

Werkmaterialen concepteindtermen voor leraren

Definitief conceptexamenprogramma
Gecijferdheid
vmbo

September 2026

Hoe te gebruiken?

- Op de A4-pagina's staan vier kaartjes met eindtermen.
- Print de A4-pagina's dubbelzijdig en op ware grootte. Bij voorkeur op stevig papier en in kleur.
- Lamineer de A4-pagina's eventueel.
- Snijd of knip de A4-pagina's volgens de richtlijnen in het printvoorbeeld (*zie volgende pagina*).
- Dit werkmateriaal kun je gebruiken in je vaksectie of in overleg met je team.

Meer tips hoe je de kaartjes kunt inzetten vind je op: Actualisatie examenprogramma's | SLO:
www.actualisatie-examenprogrammas.nl

Dit is een uitgave van:

SLO, in opdracht van het ministerie van OCW.

2026 SLO, Amersfoort

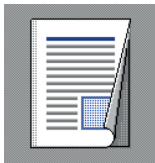
Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

www.actualisatie-examenprogrammas.nl

Instructies

- Print de A4-pagina's dubbelzijdig op ware grootte: zorg ervoor dat de printrichting op de lange zijde van het papier is ingesteld:

- Uitsnijden volgens de stippellijn in het voorbeeld op deze pagina.

Eindterm 2

De leerling verzamelt en verwerkt gegevens om een probleem op te lossen. (B)

Het gaat hierbij om:

- beredeneren welke gegevens verzameld moeten worden om een vraag te beantwoorden;
- verzamelen en ordenen van gegevens;
- beargumenteren van de keuze voor een passende representatie van de gegevens.

Eindterm 3

De leerling toont inzicht in uitgaven en inkomsten. (B)

Het gaat hierbij om:

- maken van een overzicht van inkomsten en uitgaven;
- redeneren over de relatie tussen inkomsten en uitgaven.

Eindterm 4

De leerling lost een probleem op over prijzen en kortingen. (B)

Eindterm 1

De leerling trekt conclusies uit representaties van informatie. (B).

Het gaat hierbij om:

- interpreteren van diagrammen, infographics en tabellen;
- vergelijken van verschillende representaties bij dezelfde informatie;
- trekken van conclusies uit diagrammen, infographics en tabellen;
- kritisch beoordelen van eigen en andermans representaties en conclusies.

Eindterm 2

De leerling verzamelt en verwerkt gegevens om een probleem op te lossen. (B)

Het gaat hierbij om:

- beredeneren welke gegevens verzameld moeten worden om een vraag te beantwoorden;
- verzamelen en ordenen van gegevens;
- beargumenteren van de keuze voor een passende representatie van de gegevens.

Eindterm 3

De leerling toont inzicht in uitgaven en inkomsten. (B)

Het gaat hierbij om:

- maken van een overzicht van inkomsten en uitgaven;
- redeneren over de relatie tussen inkomsten en uitgaven.

Eindterm 4

De leerling lost een probleem op over prijzen en kortingen. (B)

Te denken valt aan:

- vergelijken van de weergave van het weer in zowel een tabel als een diagram;
- beredeneren welke sportteams nog kampioen kunnen worden op basis van de huidige stand van de competitie;
- blootleggen van misleiding in diagrammen of infographics als gevolg van bijvoorbeeld een verborgen zaagtand, kleurgebruik of vertekening in een driedimensionale representatie;
- kiezen van een product op basis van een vergelijking van specificaties in een webshop zoals prijs, beoordelingen, geheugenomvang of energielabel;
- toelichten welke gegevens uit een diagram of conclusies bij een diagram op jezelf van toepassing zijn.

Te denken valt aan:

- in een klasgesprek bespreken welke gegevens verzameld moeten worden om te bepalen wie de beste basketballer tijdens de gymles is;
- maken en gebruiken van een formulier om tijdsbesteding bij te houden;
- bepalen of een tabel, staafdiagram of ander diagram een geschikte representatie is van informatie uit een enquête over een schoolfeest.

Te denken valt aan:

- bijhouden van eigen inkomsten en die indelen in spaarpotjes in de app van de bank;
- redeneren over de kostprijs van lenen en bespreken van de financiële risico's;
- een kostenplaatje maken bij een grote uitgave of een lening, bijvoorbeeld voor een rijbewijs, en een inschatting maken of de uitgave mogelijk is en hoe lang er eventueel gespaard moet worden;
- een reis of een uitstap met de klas organiseren, rekening houdend met een bepaald budget.

Te denken valt aan:

- bij het vergelijken van verschillende aanbiedingen uitzoeken wat het goedkoopst is;
- prijzen vergelijken van tweedehands met nieuwe producten en op basis daarvan een keuze beargumenteren;
- vergelijken van de prijs van verschillende abonnementen met elkaar en met losse kaartjes, en op basis daarvan een keuze beargumenteren;
- vergelijken van prijzen van producten in verpakkingen met verschillende inhoudten;
- kritisch beoordelen van prijsveranderingen.

Eindterm 5

De leerling lost een probleem op over medicatie en gezondheidsproducten. (B)

Het gaat hierbij om:

- redeneren over dosering en frequentie bij het gebruik van medicatie en gezondheidsproducten;
- interpreteren van informatie op etiketten en bijsluiters.

Eindterm 6

De leerling lost een probleem op over voeding. (B)

Het gaat hierbij om:

- vergelijken van voedingsproducten op basis van voedingsinformatie;
- interpreteren van recepten;
- redeneren over voedingspatronen.

Eindterm 7

De leerling lost een probleem op over sport en beweging. (B)

Eindterm 8

De leerling lost een probleem op met tijdsplanningen. (B)

Het gaat hierbij om:

- maken van een tijdsplanning;
- redeneren over tijdsplanningen.

Te denken valt aan:

- bepalen welke factor en hoe frequent zonnebrandolie gesmeerd moet worden op basis van de UV-index en huidtype;
- interpreteren van risico's op bijwerkingen bij het lezen van de bijsluiter, zoals: bij 1 op 1000 gevallen is er sprake van misselijkheid bij het gebruik van paracetamol;
- bepalen hoeveel medicijnen er mee moeten op vakantie;
- maken van een tijdsschema voor het innemen van je medicatie;
- bepalen hoeveel sportpoeder je nodig hebt voor een maand op basis van de mengverhouding die op de verpakking staat.

Te denken valt aan:

- vergelijken van voedingspatronen met de referentie-inname;
- bepalen van de benodigde ingrediënten en inschatten van bereidingstijden bij het maken van 60 madeleines op basis van een recept voor acht stuks;
- vergelijken van twee merken van een product op basis van zoutgehalte en hoeveelheid calorieën;
- bijhouden of je voldoende drinkt op een warme dag;
- gebruiken van een voedingsapp om inzichtelijk te maken wat je dagelijkse voedingspatroon is.

Te denken valt aan:

- na het sporten een conclusie trekken over het aantal verbrande calorieën;
- het eigen bewegingspatroon vergelijken met de beweegrichtlijnen;
- de gegevens in een gezondheidsapp interpreteren;
- beredeneren wie de beste sporter is: degene die de meeste punten scoort of degene die het hoogste schot-percentage heeft.

Te denken valt aan:

- beredeneren welke informatie je nodig hebt om een planning voor een klassenuitje naar Breda te maken;
- bepalen hoe laat je moet vertrekken om op tijd te komen, rekening houdend met omstandigheden zoals vertraging, werkzaamheden, stakingen of extreem weer;
- maken van een studieplanning ter voorbereiding van je examens en deze vergelijken met die van anderen;
- maken van een speelschema voor een tennistoernooi met vrienden.

Eindterm 9

De leerling lost een probleem op in eigen vrijetijdscontexten. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en gebruiken van gecijferdheid in eigen vrijetijdscontexten;
- redeneren over kansen en risico's met het gebruik van alledaagse kanswoorden;
- interpreteren van een instructie om iets in elkaar te zetten.

Eindterm 10

De leerling lost een probleem op in de twee- en driedimensionale ruimte. (B)

Het gaat hierbij om:

- interpreteren van plattegronden en routes;
- bepalen van een locatie op basis van contextspecifieke aanwijzingen;
- interpreteren van een tweedimensionale weergave van de driedimensionale werkelijkheid;
- interpreteren van afmetingen om hoeveelheid of aantal te bepalen.

Eindterm 11

De leerling gebruikt passende hulpmiddelen bij het oplossen van een gecijferdheidsprobleem. (B)

Het gaat hierbij om:

- gebruiken van een rekenmachine;
- gebruiken van digitale hulpmiddelen;
- gebruiken van een kenniskaart.

Eindterm 12

De leerling rekent met gehele en decimale getallen en rondt getallen af. (B)

Het gaat hierbij om:

- optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen;
- schatten van uitkomsten;
- situationeel afronden van getallen;
- wiskundig afronden van getallen op maximaal twee decimalen.

Te denken valt aan:

- inschatten van kansen en risico's bij bord-, kaart- en videospellen en daarbij kanswoorden zoals 'zeker', 'misschien', 'onwaarschijnlijk' en 'onmogelijk' begrijpen en gebruiken;
- interpreteren van reviewscores van campings voor een vakantie met vrienden;
- kritisch omgaan met loterijaanbiedingen en goksituaties;
- een handleiding of bouwtekening gebruiken;
- een patroon gebruiken om een knuffel te haken.

Te denken valt aan:

- conclusies trekken op basis van suggesties door een route-app;
- op basis van een digitale kaart de eigen locatie uitzoeken en de richting bepalen;
- plaats bepalen in een bioscoop, magazijn, milieustraat of stadion;
- bepalen hoeveel verf je nodig hebt om de muur te verven bij het herinrichten van je werkplek of slaapkamer;
- bepalen welke maat verpakking nodig is om een product te verzenden.

Te denken valt aan:

- een route-app gebruiken;
- een app gebruiken om te bepalen hoeveel verf er nodig is om een kamer te verven;
- een app gebruiken om een plattegrond van een kamer te tekenen;
- een eigen kenniskaart gebruiken met bijvoorbeeld een verhoudingstabel die persoonlijk behulpzaam is voor het oplossen van gecijferdheidsproblemen.

Te denken valt aan:

- een reistijd afronden van 53 minuten op een uur;
- een bedrag afronden van € 6,95 op € 7,-;
- inzicht tonen hoe er situationeel afgerond wordt als er 3,1 rollen behang nodig zijn om de muren van een kamer te behangen;
- met behulp van een rekenmachine uitrekenen wat iedereen moet betalen als je de rekening gedeeld hebt;
- gelijk verdelen van de kosten bij een gezamenlijke uitgave.

Eindterm 13

De leerling leest representaties van informatie af. (B)

Het gaat hierbij om:

- interpreteren van de informatie op assen, in legenda;
- interpreteren van beeldtaal;
- aflezen van een waarde;
- bepalen van de kleinste, de grootste en de meest voorkomende waarde.

Eindterm 14

De leerling herkent en gebruikt passende taal bij representaties van informatie. (B)

Het gaat hierbij om:

- betekenis geven aan de begrippen, minimum, maximum en gemiddelde;
- beschrijven van kenmerken van representaties met gebruik van dagelijkse taal of vaktaal;
- betekenis geven aan de begrippen tabel, grafiek, horizontale en verticale as, diagram en legenda.

Eindterm 15

De leerling representeert kwantitatieve gegevens. (B)

Het gaat hierbij om:

- weergeven van gegevens in een tabel;
- weergeven van gegevens in een grafische representatie.

Eindterm 16

De leerling voert rekenwiskundige handelingen uit met verhoudingen en procenten bij een gecijferdheidsprobleem. (B)

Het gaat hierbij om:

- omrekenen van verhoudingen naar gelijkwaardige verhoudingen;
- berekenen hoeveel een bepaald percentage van een waarde is;
- vergelijken van verhoudingen met elkaar.

Te denken valt aan:

- constateren dat de stapgrootte op de horizontale as vijf uur is;
- constateren dat één poppetje staat voor 10.000 inwoners in een infographic over bevolkingsaantallen.

Te denken valt aan:

- omschrijvingen gebruiken, zoals kleinste waarde, grootste waarde, gaat omlaag, blijft gelijk, gaat omhoog, het vaakst;
- als de leraar de waarde 'maximum' noemt, aanduiden dat dit 'de hoogste' is.

Te denken valt aan:

- bij opgehaalde informatie een cirkeldiagram met behulp van AI laten tekenen en controleren of de weergave correct is;
- een grafiek maken bij de eigen hartslag gedurende 24 uur;
- de schermtijd van de klas per dag in een diagram weergeven.

Te denken valt aan:

- korting van 25% berekenen door het bedrag twee keer te halveren;
- bepalen in welke klas naar verhouding de meeste leerlingen met de fiets naar school komen;
- vergelijken van hoeveelheid suiker in verschillende frisdranken;
- berekenen of schatten van nieuwe prijs bij een kortingspercentage.

Eindterm 17

De leerling herkent en gebruikt verhoudingstaal en verhoudingsnotaties. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en gebruiken van de dagelijkse verhoudingstaal: '...van de...' en '...per...' en '...op de...';
- onderscheiden van verhoudingen en niet-verhoudingen;
- herkennen en gebruiken van het procentteken '%';
- herkennen en gebruiken van dagelijkse verhoudingstaal: $\frac{1}{4}$, kwart, $\frac{1}{2}$, helft, halve, driekwart, $\frac{3}{4}$;
- herkennen van een samengestelde grootheid als verhouding.

Eindterm 18

De leerling ontwikkelt en gebruikt een kader van persoonlijke referentiematen. (B)

Het gaat hierbij om:

- opbouwen van eigen referenties over grootheden;
- gebruiken van een persoonlijke referentiemaat om te schatten.

Eindterm 19

De leerling herkent en interpreteert vaktaal bij grootheden en eenheden. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en benoemen van de grootheden: lengte, oppervlakte, inhoud, tijd, geld, gewicht, snelheid en temperatuur;
- herkennen en gebruiken van de eenheden: millimeter, centimeter, meter, kilometer, vierkante meter, milliliter, centiliter, liter, kubieke meter, gram, kilogram, euro, graden, seconde, minuut, kwartier, uur, dag, maand en jaar;
- herkennen en gebruiken van de samengestelde eenheid: kilometer per uur;
- herkennen en betekenis geven aan symbolen bij de eenheden: millimeter (mm), centimeter (cm), meter (m), kilometer (km), vierkante meter (m²), milliliter (ml), centiliter (cl), liter (l), kubieke meter (m³), gram (g), kilogram (kg), euro (€), graden Celsius (°) en kilometer per uur (km/uur);
- kiezen van een bij de situatie passende eenheid.

Eindterm 20

De leerling voert rekenwiskundige handelingen uit met maten bij een gecijferdheidsprobleem. (B)

Het gaat hierbij om:

- uitvoeren van berekeningen met gangbare grootheden;
- omrekenen van gangbare eenheden.

Te denken valt aan:

- prijs per kilogram interpreteren als een verhouding;
- twee verhoudingen onderscheiden in de uitspraak: 'een kwart van de bevolking sport minstens twee keer per week'.

Te denken valt aan:

- gebruiken van een passende eenheid bij het beantwoorden van de vraag: 'Hoe groot is jouw kamer?';
- de afstand naar de bioscoop weergeven in kilometers;
- een representatie van 24 km vertalen naar 24 kilometer;
- constateren dat het morgen 17 graden wordt als er in de weersverwachting voor morgen staat: 17°C.

Te denken valt aan:

- inschatten hoeveel uur je moet oppassen om een computergame te kopen;
- bij het bepalen van je vertrektijd gebruik maken van het feit dat jij langzamer fietst dan je routeplanner aangeeft;
- bij het eten van een boterham als suikerpatiënt weten hoeveel insuline je moet spuiten;
- gebruikmaken van de kennis van de tijd die het je kost om naar school te fietsen om in te schatten hoe lang het je ongeveer kost om naar de bioscoop te fietsen;
- gebruikmaken van je eigen lengte om de hoogte van een ruimte te bepalen.

Te denken valt aan:

- bij een oppervlakteberekening eerst centimeters naar meters omzetten;
- berekenen hoe lang je fietst over 20 kilometer als je ongeveer één kilometer in vijf minuten fietst;
- berekenen hoe vaak een flesje van 50 cl gevuld moet worden als het verstandig is om twee liter water te drinken op een dag;
- bepalen wat je meeneemt in je handbagage als geldt dat vloeistoffen in de handbagage zijn toegestaan in verpakkingen van maximaal 100 ml per stuk tot een maximum van één liter per persoon.

Eindterm 21

De leerling gebruikt gangbare meetinstrumenten voor het meten van lengte, inhoud, tijdsduur, snelheid, gewicht en temperatuur. (B)

Het gaat hierbij om:

- kiezen van een geschikt meetinstrument;
- meten met een meetinstrument;
- aflezen van een meetinstrument.

Eindterm 22

De leerling representeert en leest meetkundige informatie af. (B)

Het gaat hierbij om:

- maken van schetsen of plattegronden;
- betekenis geven aan een legenda en beeldtaal op kaarten en plattegronden.

Eindterm 23

De leerling voert rekenwiskundige handelingen uit met omtrek, oppervlakte en inhoud in een gecijferdheidsprobleem. (B)

Het gaat hierbij om:

- bepalen van de omtrek;
- bepalen van de oppervlakte van een rechthoek of een samengestelde figuur;
- bepalen van de inhoud van een balk.

Eindterm 24

De leerling herkent en gebruikt passende taal bij twee- en driedimensionale ruimte. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen van en betekenis geven aan de begrippen: vierkant, rechthoek, driehoek, cirkel, kubus, bol en rechte hoek;
- gebruiken van dagelijkse taal of vaktaal bij beschrijven van vormen en figuren.

Te denken valt aan:

- gebruiken van een rolmaat om de afmetingen van een kamer te bepalen;
- gebruiken van een stopwatch bij het bepalen van de tijd bij een sportwedstrijd;
- gebruiken van een kookwekker;
- gebruiken van een maatbeker;
- de watermeter in de meterkast aflezen.

Te denken valt aan:

- omtrek, oppervlakte en inhoud bepalen door te meten, te berekenen of te schatten;
- hoeveelheid potgrond bepalen die je nodig hebt om een plantenbak te vullen;
- de oppervlakte bepalen van een muur die geschilderd moet worden.

Te denken valt aan:

- herkennen van een kamer als rechthoek en dat ook zo weergeven in een schets;
- kiezen van een vakantiehuisje op basis van een plattegrond.

Te denken valt aan:

- herkennen en identificeren van een voorwerp aan de hand van een gegeven omschrijving;
- de vijver omschrijven als rond wanneer de leraar deze cirkelvormig noemt;
- de omschrijving 'de L-vormige kamer' gebruiken bij het beschrijven van een schets van een kamer.

Eindterm 25

De leerling reflecteert op gecijferdheidsproblemen uit andere vakken. (E)

Het gaat hierbij om:

- verbanden leggen tussen vaardigheden uit andere vakken met gecijferdheid;
- laten zien hoe je een gecijferdheidsprobleem bij een ander vak hebt opgelost;
- verwoorden hoe je een gecijferdheidsprobleem bij een ander vak hebt opgelost.

Eindterm 26

De leerling werkt aan een gecijferde houding. (E)

Het gaat hierbij om:

- ervaringen opdoen met het nut en de kracht van wiskunde in authentieke toepassingen;
- verkennen van de eigen onderzoekende en kritische houding ten aanzien van kwantitatieve informatie;
- reflecteren op het zelfvertrouwen ten aanzien van gecijferd handelen;
- reflecteren op eigen en andermans gecijferd handelen.

Eindterm 27

De leerling gebruikt ervaringen, interesses en kwaliteiten bij de eigen loopbaanontwikkeling. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de rol van vakspecifieke kennis en vaardigheden in de samenleving;
- oriënteren op sectoren, beroepen en vervolgopleidingen waarin kennis en vaardigheden van gecijferdheid een rol kunnen spelen;
- deelnemen aan activiteiten die bijdragen aan het verkennen van interesses, kwaliteiten en mogelijkheden;
- reflecteren op opgedane ervaringen, indien relevant voor de eigen oriëntatie op studie en beroep.

Te denken valt aan:

- leerlingen na laten denken waar wiskunde aan bod komt in de route naar school;
- uitleggen in een assessmentgesprek waarom de keuze voor route A beter is dan de keuze voor route B;
- om hulp vragen bij medeleerlingen en de docent bij het interpreteren van een grafiek.

Gecijferdheid vmbo Domein C Gecijferde houding Subdomein C1 Gecijferd burgerschap

Te denken valt aan:

- terugblikken in een assessment of portfolio op een gecijferdheidsprobleem bij een ander vak;
- benoemen dat het om hoeveelheden gaat bij het samenstellen van een maaltijd voor iemand met een bepaald dieet;
- fotocollage maken van een activiteit die de leerling gepland en uitgevoerd heeft met een groep bejaarden.

Gecijferdheid vmbo Domein C Gecijferde houding Subdomein C1 Gecijferd burgerschap

Te denken valt aan:

- onderbouwen van een studiekeuze vanuit aandacht voor de eigen affiniteit met gecijferdheid en ervaringen opgedaan tijdens open dagen van onderwijsinstellingen, bedrijven of organisaties;
- onderzoeken van eigen gecijferdheidskwaliteiten en motieven bij het kiezen van een vervolgopleiding;
- onderzoeken door middel van een interview tijdens een stage waar gecijferdheid een plaats heeft binnen het beroep.

Gecijferdheid vmbo Domein C Gecijferde houding Subdomein C2 Loopbaanontwikkeling